

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Collatio Abbatis moisi prima. de monachi destinatione vel fine

[urn:nbn:de:bsz:31-306702](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306702)

Capitula.

dine vastissima constituti atq; ab vniū
soꝝ mortaliū consortio separati. et per
hoc illuminationē sensuum possidentes
contēplantur vel p̄loquūtur. ea que in
expertis atq; in eruditis p̄ cōditione: et
mediocritate p̄suetudinīs suę impossibi
lia forsitan videbuntur. De q̄b; tñ si q̄s
voluerit verā p̄ferre sententiā. ⁊ vtrū im
pleri queant desiderat experiri. festinet p̄
us eoz. p̄positū simili studio ⁊ cōuersati
one suscipere. ⁊ tñc demū ea q̄ supra facul
tatē hoīs videbātur nō solū possibilis;
verū etiam suauissima deprehendit. Sed
nūciā ad collatiōes eoz ⁊ instituta p̄pe
remus.

**Explicit prefatio. Incipiūt ca
pitula collatiōis prime Abba
tis Moysi. Cap. i.**

De habitatio
ne Schyti. ⁊ p̄posito Abbatis
Moysi.

- ij De interrogatione Abbatis
moysi querētis q̄ monacho
scopus vel q̄s sit finis.
- iiij De respōsione nostra.
- iiij De interrogatione Moysi sup
p̄positiōe p̄dicta.
- v De cōpatiōe eius q̄ destina
ta ferre contendat.
- vi De his q̄ abrenūciātes mūdo
ad p̄fectionē sine charitate
contendunt.
- vij De appetenda tranquillitate
cordis.
- vij De p̄ncipali conatu erga di
uinarū rerū cōtēplationē ⁊
similitudinē Marię ⁊ marthe.
- ix Interrogatio quō efficientia
virtutū nō cū hoīe p̄seneret.
- x Respōsio q̄ nō sit eaz merces
sed actio cessatura.
- xi De charitatis p̄petuitate.
- xij Interrogatio de perseuerantia
spiritualis theorie.
- xij Respōsio de directiōe cordis in
deū. ⁊ d̄ regno dei. ⁊ d̄ regno
diaboli.

Collatio prima

- iiij De aīę perpetuitate.
- xv De contēplando deo.
- xvi Interrogatio de cogitationū
mobilitate.
- xvij Respōsio q̄d possit mēs sup cō
gitationū statu q̄d ve n̄ possit
- xvij Cōpatio aq̄rię mole ⁊ aīę.
- xix De trib; cogitationū nostrarū
p̄ncipijs.
- xx De discernēdis cogitationib;
ad similitudinem probabilis
trapezite.
- xxi De illusiōe Abbatis Johānis.
- xxij De q̄dripuita discretiōis rōne
- xxij De h̄mone doctoris fm̄ audiē
tium meritū.

**Explicit capitula. Incipit col
latio Abbatis moysi prima. de
monachi destinatione vel fine.
Capitulum primū.**

Cum in
heremo Schyti
vbi monachoz
p̄batissimi p̄est
et oīs cōmoraba
tur p̄fectio: abba

tē moysen q̄ veltēm̄ inter illos egregi
os flores nō solū in actuali. verū etiam
theorica virtute flagrabat institutiōe ei
fundari cupiēs expetissent: vnacum san
cto germano. cui q̄ in ab ip̄o tyrocinio
acerudinis militię spiritualis ita indimi
duū deinceps p̄tinentiā. tā in cenobio
q̄ in heremo fuit. vt cūcti ad significan
dā sodalitatē ac p̄positi sensu se n̄ri pa
ritate p̄nūciarēt. vnā mentē atq; aīam
duob; inesse corpib; pariter q̄ ab eodez
abbate edificatiōis h̄monē fuis lachry
mis ābirent. Quippe cui hūc animi ri
gorē manifestissime noueramus. vt nisi
fidelit̄ desideratiōib; ⁊ cū omī cordis cō
tritiōe q̄rētib; neq; q̄ penit̄ acq̄scesceret
p̄fectionis ap̄ire doctrinā. ne se h̄i passiz
vel nolētib; eā vel tepide sitiētib; exhibe
ret. res necessarias et q̄ solis p̄fectionem
cupiētib; debet esse cōp̄te. indignis et

heremum spiritus.

Moisi de monachi destinatione

fastidiose suscipiētib; pandēs: aut iactā
tie vicū: aut pditiōis crimē videt? in-
cumere tandē fatigat? precib; nris: ita
exorsus est.

**De interrogatiōe abbatis mo-
isi querētis qui monacho sco-
pos. vel q̄s sit finis. Cap. ii.**

Ques inquit artes ac disci-
plinę scopon quēndaz. i. de-
stinationē: et telos b̄ finē. p̄ri-
um h̄c noscitur: ad quē respiciēs vniū
cuiusq; art̄ idustri? appetitō: cūctos la-
tores et pericula dispēdiā q̄s vniūsa q̄-
nimit̄ gratanterq; sustētat. Nam et
agricola flagrātes radiōs sol: p̄uinas
q̄s et glaciē nō declinās terrā infatigat?
exercet: et indomitas agri glebas frequē-
ti vomere subigit: dū scopon suat: vt eā
cūctis sentib; expurgatā vniūsisq; gra-
minib; absolutā in modū solubilis ha-
rene: fauileq; cōminuat: finē. i. p̄ceptio-
nē copiosarū frugū: et exuberantiā segetū
nō alias adepturū se nisi hac opis: ac su-
doris sui rōne p̄fidēs: q̄ vel ip̄e deinceps
vitā secur? erigere: vel suā possit ampli-
ficare s̄bam. Referta etiā frugib; horrea
libēt̄ exhaurit: easq; sulcis agri cōmē-
dat: instant̄ p̄sentē diminutionē su-
turarū melliū p̄replatiōe nō sentiēs. Il-
li etiā q̄ negociationū solēt exercere com-
mertia nō nicertos pelagi timēt casus:
nō vlla discrimina p̄horrescūt: dū ad fi-
nē questus spe p̄posita puocātur. Nec
nō etiā hi q̄ milicię mūdialis ambitōe
inflāmāt: dū p̄spiciūt honoz ac potesta-
tū finē: peregrinationū exicia ac pericula
nō sentiūt: nec p̄sentib; erūnis: bellisq;
frāgūtur: dū p̄positū sibi dignitat̄ finē
cupiūt obtinere. Habet ergo et nostra
p̄fessio scopon p̄prium: ac finem su-
um pro quo labores cūctos nō solum
infatigabiliter: verū etiā ḡnter impen-
dim? ob quē nos ieiunioz inedia nō fa-
tigat: vigiliāz lassitudo delectat: lectio
ac meditatio scripturarū p̄tinuata n̄ sa-
tiat: labor etiā incessabilis: nuditasq; et
oīm rerū p̄uatio iocūdissime sustinet.

nec horoz huius vastissime solitudinis
formidat. Ob quēz vosip̄li. p̄culdubio
penitū sp̄uiliis affectū: et patriū solū as-
telicias mūdi tot pertrāsitis regionib;
despexistis: vt ad nos homines rusticos et
idiotas in hoc heremi squalore tegētes
peruenire possētis. Propter qd̄ respō-
dētē inq̄t mibi q̄ sit destinatio v̄ra vel fi-
nis: q̄ ad hec omnia libētissime sustinēda
vos puocat.

De responsione nostra. cap. iij.

Ecuz p̄sisteret nostrā elicere sup-
inchoata disputatiōe sententiam:
respondimus: regni celoꝝ causa hec cū-
cta tolerari.

**De interrogatiōe moisi super
p̄positione predicta. cap. iij.**

Hquod ille. Bene inquit et ar-
gute de fine dixistis: qui vero
debeat scopos nos̄ter esse. id ē
destinatio: cui iugiter inherētes finē va-
leamus attingere: p̄ oīmib; nosse debētis.
Et cū ignoratiōe cōfessi simpliciter fix-
issemus: ait. In oīm̄ vt dixi arte ac disci-
plina p̄cedit q̄dam scopos. i. aīę destina-
tio: siue incessabilis mentis intētiō: quā
nisi q̄s oīm̄ studio p̄seuerantiāq; sua-
uerit: nec ad finē desiderati fructus pote-
rit peruenire. Nā vt dixi agricola finem
habens: secure copioseq; vinēdi in puē-
tu segetū fecūdarū: scopon. i. destinatio-
nē gerit: agrū suū sentib; cūctis absolue-
re: eūq; vniuersis infructuosis vacuare
graminib;: nec aliter se q̄eti finis opulē-
tiā adepturū esse cōfidit: nisi id qd̄ vsu
obtinere desiderat q̄daz prius opis: ac
spei suę rōne possideat. Negociatoꝝ q̄s
illud vel istud mercādi desiderū nō de-
ponit: p̄ qd̄ possit q̄stuosius diuitias cō-
gregare: qz frustra cōcupisceret lucrum:
nisi viā qua ad id tēderet: elegisset. Et
qui certis q̄busq; dignitatib; mūdi hu-
ius cupiūt honorari: cui se officio vel or-
dini debeāt mācipare ante p̄ponūt: vt
per legitimū spei tramitē: finem q̄s vale-
ant desiderate dignitat̄ attingere. Ita qz
et vię nostrę finis q̄dam est regnum dei.

Collatio prima Abbatis

qui vero sit scopos debet diligenter inq̄ri.
Qui si nobis similiter cōptus nō fuerit
frustra nitēdo fatigabimur. qz sine via
tēdentibz labor est itinēris nō p̄fect⁹. Ad
q̄d obstupescētibz nob. senex intulit. Fi-
nis q̄dem nostrę p̄fessionis vt diximus
regnū dei seu regnū celoꝝ est. Destinatiō
vero nostrā. i. scopos puritas est cordis
sine q̄ ad illū finē impossibile est quēpiā
puenire. In hac enī destinatione defigē-
tes nostrę destinationis obtutus velut
ad certā lineā cursum rectissimū dirigi-
mus. At si paululum q̄d ab hac cogita-
tio nostrā deflexerit ad cōtēplationē ei⁹
ilico recurrētes: rursus eā velut quadā
norma certissima corrigamus. q̄ sp̄ oēs
conatus nostros ad vnū hoc reuocās si-
gnū arguet statim si a p̄posita directiōe
mēs nrā vel paululū deuiarit.

De cōparatione eius qui desti- nata ferire contēdat. cap. v.

Quemadmodū hi quibz vsus ē
bellica tela tractādi. cū ante re-
gem mūdi huius artis sue cu-
piūt peritiā demōstrare in paruissima
quadam scutula. q̄ figurata in se conti-
net premia. iacula sua. vel sagittas itor-
quere contendunt. certi qz nō alias. nisi
destinationis suę lineā ad finem possint
desiderati premij peruenire. securi de il-
lo. si modo p̄positum scopon valuerint
obtinere. Qui si forte ab eozū fuerit s̄-
tractus intuitu. nec īdeclinabiliter ei sa-
gacissimoz obtutū puicacia inheferit.
q̄tūlibet recto tramite cassa imperitoꝝ
deeret intentio. et cecidisse se tamen a con-
templatione nō sentient. et cū sibi effica-
cissimis telozum emissionibus videant
inniti. frustrato inertie labore fallunt. qz
illum subtilissimū destinationis limitez
persequi oculis ac mente non norunt. et
cū inutiles in aera vacuosqz iact⁹ effu-
derint. in quo peccauerint. quo ve dece-
pti sint diiudicare non possunt. qui p̄-
quos nulla mensura p̄posita arguit.
quantū a directione discesserint. nec q̄
deinceps corrigere vel reuocare debeant.

lineam disciplinę docere potest passim
obtusus. Ita igitur et nostri p̄posi-
ti finis quidem. s̄m apostolum. vita eter-
na est: ita eodem pronunciante. Habē-
tes quidem fructum vestrū in sanctifica-
tione. finem vero vitę eternę. Scopos
vero est puritas cordis. Quā sanctifica-
tionem nō immerito nūcupauit. sine q̄
predictus finis non poterit apprehēdi.
Ac si dixisset alijs verb. Habentes q̄dē
scopon vestrū in cordis puritate. finē
vero vitam eternā. De qua destinatione
docens nos idem beatus apostolus. ip̄m
nomen. id est scopon significanter expri-
mēs. ita intulit. Quę posteriora sunt ob-
liuiscens. ad ea vero quę priora sunt ex-
tendens. me ad destinatum perseq̄. bra-
niū sup̄ne vocatiōis dñi. Q̄d euident⁹
i greco ponit. i. s̄m de
destinatione persequor. Tanq̄ si dixisset.
Hac destinatione. qua illa quę postero-
ra sunt obliuioni transmittit. id est ante-
rioris hōminis vicia. ad finem brauij ce-
lestis peruenire cōtendo. Quicquid ergo
nos ad hunc scopon. id est puritatē cor-
dis potest dirigere. tota virtute sectādū
est. quicquid aut ab hac retrabit. vt per-
niciosum ac noxium deuitandū. Pro
hac enī vniuersa toleramus. et agimus.
pro hac parentes. et patria. dignitates.
diuitię. deliciae mundi huius. et volūtas
vniuersa contēnitur. vt scz puritas cor-
dis p̄petua valeat possideri. Hac itaqz
nobis destinatione. p̄posita. semp̄ actus
nostri et cogitationes ad eam obtinēdā
rectissime diriguntur. Quę si p̄ oculis
nostris ingiter statuta nō fuerit. nō solū
cūctos labores nostros. varios pariter
atqz instabiles reddens. incassum eos
ac sine vllō emolūmēto faciet effundi. s̄
etiam cogitationes omnes diuersas. si-
biqz contrarias suscitabit. Necesse ē. n-
mentem quo recurrat. cui ve principaliter
inhereat. nō habentē per singulas ho-
ras atqz momenta. p̄ incursum varie-
tate mutari. atqz ex his quę extrinsecus
accidunt. in illū statū continuo trāsfor-

Moyli de monachi destinatione

mari q̄ sibi p̄mus occurrerit.

De his qui abrenūciātes mundo ad perfectionē sine charitate cōtendunt. cap. vi.

MIncunq̄ est q̄ nōnullos mūdi huius maximas facultates et nō solū multa auri atq̄ argenti talenta. verū etiam prediorū magnificētiam contemntes. post hęc vidimus pro scalpello. p̄ graphio. p̄ acupro calamo commoueri. Qui si cōtēplationē cordis mundi fixam tenerent. nunq̄ vtiq̄ pro paruis rebus admitterent. q̄d ne pro magnis ac preciofis incurrerent opibus. ealdez penitus abijcere maluerunt. Nā et plerūq̄ nōnulli tāto celo codicem seruant. vt eum ne leuiter legi quidem vel contingi ab aliquo patiantur. et inde furoris occasiones. et impatientie ac mortis incurrant. vnde monentur stipendia patientie et charitatis acquirere. Cūq̄ omnes diuitias suas pro christi amore disperferint. p̄stinū tamen cordis affectū in rebus p̄uis ac mīmis retētantes. et p̄ ip̄is nōnūq̄ mobiliter irascentes. veluti qui nō habeāt apostolicam charitatem ex omnibus infructuosi sterileq̄ redduntur. Quod ī spiritu beatus apostolus p̄uidens. Et si distribuero inquit in cibos pauperū omnes facultates meas. et tradidero corp̄ meum vt ardeam. charitatem autē nō habeam. nichil mihi prodest. Unde liq̄do comprobatur perfectionem nō statim nuditate. nec priuatione omnīū facultatum seu dignitatum abiectioe cōprehendi. nisi fuerit charitas illa cuius apostolus membra describit in veritate possessa. que in sola cordis puritate consistit. Nam quid est aliud nō emulari. nō inflari. nō irritari. nō agere perperā. nō querere que sua sunt. nisi proprias admodum res iūma equitate cōtēnere. et ab auferētō querere nō sup̄ iniquitate gaudere. nō cogitare malum. et reliqua. nisi cor perfectum ac mundissimū deo offerre. ac vacuū illud a cunctis

perturbationibus exhibere.

De appetēda trāquillitate cordis. Cap. vii.

Onia igitur huius gratia gerenda appetendaq̄ sunt nob̄ pro hac solitudo lectanda est. pro hac ieiunia. vigiliis. laboribus. corporis nuditate. lectionē ceterasq̄ virtutes debere nos suscipere nouerimus. vt sc̄per illas ab vniuersis passionibus noxiis illesum parare cor nostrum. et conseruare possimus. et ad perfectionem charitatis istis gradibus innitendo conscēdere. et nō propter has obseruātiās. si forte hōnesta ac necessaria occupatione p̄uēti solennitatem innite p̄suetudinis nō potuerimus implere. incidamus in tristitiam. vel iram. siue indignationē. ob que expugnanda illud q̄d p̄termissum est fueramus acturi. Non enī tantū est luctū ieiunij. quantum ire dispendiū. nec tantus lectione capitur fructus. q̄tū contemptu fratris incurritur detrimētum. Ea igitur que sequentia sunt. id ē. ieiunia. vigilię. anachoresis. meditatio scripturarū. propter p̄ncipales scopō. id est puritatem cordis. q̄d est charitas nos conuenit exercere. et nō propter illa p̄ncipalem hanc perturbare virtutem qua in nobis integra illibataq̄ durāte. nihil oberit si aliquid eorum que sequentia sunt pro necessitate fuerit p̄termissū. Siquidem nec proderit vniuersa fecisse. adempta hac quam dixim⁹ p̄ncipalē cuius obtentu sunt oia perpetranda. Ob hoc enī q̄s vtensilia cuiuslibet art̄ instituire sibi met ac preparare festinat. nō vt ea possideat ociose. nec vt emolūmētū illius fructū qui sperat ex ipsis in nuda instrumentorum possessione cōstituat. sed vt eorum ministerio p̄ciam. finemq̄ illius discipline cuius hęc adtūmenta sunt efficaciter apprehendat. Igitur ieiunia. vigilię. meditatio scripturarum. nuditas ac priuatio omnīū facultatum. nō perfectio. sed perfectionis instrumenta sunt. quia non in ipsis consistit

Collatio prima Abbatis

discipline illius finis sed per illa peruenitur ad finem. Incausum igitur hec exercitia moliet. Quisq; his velut summo bono contentus intentione sui cordis huc usq; affixerit. nō ad capiendū fines. ppter quē hāc appetēda sūt. oī conatu semet extēderit hīs qdē discipline illi? instrumētā. finē hō i qōis collocatus ē fruct? i grat. Quicqd igit p̄ istā mēq nre puritatem in q̄llitateq; turbare. q̄uis vile ac necessariū videat. vt noxiū denitādū ē. hac enī norma et erroz puagationēq; oīm dispsioēs poterim? euadere. et desideratū finē linea certe directiois attingere.

De principali conatu erga diuinarum rerū cōtemplationez et similitudinē Marie et marthe.

Nec nob p̄nci **Cap. viij.** pal debet eē conat? h̄mobilis cessatio cordis iugit affectanda ē. et tenēda. vt dīnis reb; ac deo mēs sp̄ iheret. quicqd ab hac diuisiō ē q̄uis magnū. scdm tñ aut etiā inferi? seu certe noxiū indicādū ē. hui? mēq; v̄l actus figura. et i enā q̄ p̄ marthā et mariā pulcherrīe designat. Cū. n. martha scdō vtiliq; misterio defuīret. vtpote q̄ ipi dño eiusq; discipul mīstrabat. et maria spiritali tñ modo itēta doctricē iesu pedib; ihereret. q̄s osculās bone p̄fessiois lineabat vnguētō. p̄fert tñ a dño q̄ et meliorē elegerit p̄tē. et eā q̄ ab ea nō possit auferri. Nā cū laboraret martha pia sollicitudine ac dispēsatiōe distēta. solā se vidēs ad tñ miserū nō posse sufficere adiutorū soror; a dño postulabat di. Nō tibi placet q̄ soror; mea reliqt me solā mīstrare. Dic ḡ illi vt me adiuet. Atiq; n̄ ad vile op? s̄ ad laudabile eā miserū. puocabat. Et tñ qd̄ audit a dño. Martha martha sollicita es. et turbat; erga plūria. Pauc; hō op? ē aut etiā vno. Maria bonā p̄tem elegit q̄ nō auferet ab ea. Videt; ḡ p̄ncipale bonū in theoria sola. id ē in p̄tēplatiōe dīna dñm posuisse. vū ceteras virtutes licet necīas et vtilēs bonasq; p̄nūgem?. scdō tñ ḡdu cēlendas

eē decerni? q̄ vniūse hui? vni? patrāt obtētū. Dicēs enī dñs. sollicita es. et t̄baris circa plūria. pauc; hō op? ē aut etiā vno sumū bonū nō in actuali q̄uis laudabili ope et mult; fructib; habūdāri. s̄ in dīna p̄tēplatiōe. q̄ x̄e simplex et vna ē. collocauit pauc; op? eē p̄nūciās ad p̄fectā b̄titudinē. id est illā theoria q̄ p̄us in paucor; fuat p̄sideratione scdōrū. a q̄z p̄tēplatiōe p̄cedēs is q̄ adhuc in p̄fectu possit? ē ad illd̄ q̄z qd̄ dī vniū. i. dei soli? intuitū. ipō adiū aīe pueniet vt. s̄. etiā scōz act? ac mīstria mirifica sup̄gressus. soli? dei iā pulchritudine scīa q̄z pascat. Maria ḡ bonā p̄tē elegit q̄ nō auferet ab ea. Et h̄ diligēt? itēdū ē. Nā cū dic; Maria bonā p̄tē elegit. lz taceat de martha. et neq; eā vitupare videatur. illā tñ laudās hāc inferiorē p̄nūciat. Rursum cū dic; q̄ nō auferet ab ea. ostēdit q̄ ab hac sua porcio possit auferri. Nec enī misterū corpale cū hoīe poterit iugit p̄manere. Illi? hō studiū nullo vltiore euo docet posse finire.

Interrogatio quō efficiētia virtutū n̄ cū hoīe p̄seueret. **La. ix.**

Qerman? Ad qd̄ nos valde p̄mori. qd̄ ḡ dixim? labor ieiuniorū. lectiois istātia. opa misericordie iusticie pietat; et h̄militat; auferēt a nob. et nō p̄manebūt cū auctorib; suis. p̄tū cū ipse dñs retributionez regni celoz ob h̄ p̄mittat se talib; reddituz d. **U**erte b̄ndicti pa. m. possi. re. vo. patū a p̄stitutiōe mūdi. Esuriui enī et edistis in mādu. sitiui et de. in bi. zc. Quō ḡ auferēt h̄ q̄ iroducūt factores suos in regna celoz. **R**espōsio q̄ nō sit earū merces s̄ actio cessatura.

Myles. Rec ego dixi **La. x.** mercedē boni opis auferēdam. dicēte eodē dño. q̄ potū dederit vni ex minimis ist; calicē aq̄ frigide tñ i noīe discipuli. amē dico vob. nō perdet mercedē suā. s̄ actionē dico. q̄m fieri vel necītas corpalis vel ipugnatio carnis. seu mūdi hui? ineq̄litas exigit auferēdā

Moyfi demonachi destinatione

Quia lectio ista viciuoz afflictio ad emundationem cordis et castigationem carnis. Quia si elata fuerit escarum nimietate seu mentis incuria. profestit luxurie atque libidinibus aculeis puritate cordis infestat. in partem tunc modo vtiliter exercet. donec caro concupiscit aduersus spiritum. quod nunquam ab his quod labore nimio seu egritudine corporis seniore defessi sunt etiam in partem videntur auferri nec ab homine posse iugiter exerceri. Quomodo magis in futuro cessabit cum corruptibile induent incorruptioem. corpusque istud quod nunc aiale est surrexerit spirituale. et cepit caro non esse talis. ut aduersus spiritum concupiscat. quod quod etiam beati apostoli manifeste pronunciat corporalis in quibus exercitatio ad modicum vtiliter est pietas atque sine dubio charitas intelligit ad omnia vtiliter est. promissionibus habens vite quod nunc est et future. Que ergo dicitur ad modicum esse vtiliter. manifeste pronunciat nec potest tempore exerceri posse. nec summa perfectionis pro se sola laboranti referre. Modicum quippe ad vtrumque referri potest. id est. vtiliter ad breuitatem temporis. quod scilicet hominum in partem quod in futuro exercitatio corporis coeterna esse non possit. vtiliter certe ad puritatem vtilitatis. quod de carnali exercitatioem coequit. eo quod afflictio corporalis in initia quodammodo perfectior. non ipsa perfectione charitatis pariatur. quod promissionibus habens vite partem et future. Et idcirco eam exercitatioem operum predictorum necesse est censere. quod sine ipsa ad charitatis fastigia non possit ascendere. Nec etiam quod dicitur opera pietatis ac misericordie necesse sunt in hoc tempore dum adhuc inequalis diuinitas dominat. quod non nisi habere quod expectet operatio. nisi in opum indigentium infirmorumque pro maxima redunderet. quod iniquitate hominum facta esse oportet. scilicet quod ea quod omnibus a communi creatore processa sunt in tuos tamen occupata vtiliter. non tamen vtiliter alij tenuerit. donec ergo in hoc mundo inequalitas ista grassatur. erit hoc actione necesse et vtiliter exercetibus eam. institues quod de bono affectui et pie voluntati retributionem hereditatem eterne ipsa homo in futuro seculo puritate regnante cessabit. cum iam non fuerit in equalitas. propter quod debet exerceri. si cuius ab hac multiplici. id est. actuali operatioem ad charitatem dei et diuinarum rerum contemplationem perpetua cordis puritate transibit. cui se

hi quibus cura est vtiliter scire vtiliter mentis emundationi insistere. iam in hoc seculo constituti elegerit omnino conatu ac viribus mancipare. illi scilicet semet ipsos officio adhuc in carne corruptionis positi deputantes in quibus erunt corruptione deponita promanantur. puenientes ad illam. promissionem dei saluatoris. quod dicitur. Vt in mundo cor. de quibus ipsi deum videbunt.

De charitatis perpetuitate. xi.

Et quod miramini. si illa officia superari. contemplatione transibit. cum sancti apostoli etiam sublimiora spiritus sancti carismata transita describat. sola vero charitatem designet sine fine mensuram. sine iniquis. prophetie euacuabit. sine ligno cessabit. sine scientia destruet. Et propter hoc fertur. charitas autem nunquam excidet. Quia namque dona pro vultu ac necessitate tribuntur ad tempus consummata dispensatione mox. proculdubio transitura. charitas vero nullo incipiet tempore non solum. non in partem mundo vtiliter operatur in nobis. sed etiam in futurum sarcina corporee necessitatis abiecta. efficacior multo atque excellentior permanebit. nullo vnquam corruptum pedem defectu. sed pro incorruptionem perpetua flagrantem deo atque intencius adhaesura.

Interrogatio de perseverantia spiritualis theorie. Cap. xij.

Germanus. Quis ergo potest fragili carne circūdat. ita esse huic theorie spiritus affixus. vtrumque cogitet de fratris aduentu. de visitatione infirmi. vel ope manuum. vtiliter certe de humanitate quod debet at vtiliter pegrinis vtiliter aduenientibus exhiberi. Postremo quod non interpellat corporis ipsius promotionem vtiliter cura. Aut quemadmodum mens vtiliter in quibus illi invisibili et incorprehensibili deo valeat coherere. cupimus edoceri.

Ratio de directione cordis in deum et regno dei. et diaboli. xij.

Dyres. Interere quod de deo inquit et contemplatione quod quemadmodum dicitur inseparabiliter coplanari impossibile est homini ista carnis fragilitate circūdato. Verum optet nos scire vbi mentis nostre intentione debeamus habere definitam. et ad quam destinationem spiritus aie nostre reuocemur intuitu. quod

Collatio prima Abbatis

cū potuerit obtinere mēs gaudeat. et aq̄
distracta i se doleat. atz suspiret. totiesqz
se a sumo tono sentiat recessisse. q̄tēs se
ab illo intuitu dephēderit sepatā. fornicā
tionē indicās. v̄l momentaneū a christi cō
tēplatiōe discessū. a q̄cū veniauerit pau
lulū n̄r obtinē. rursus ad eū cordis ocu
los retorquentes. velut rectissima linea
mēt̄ aciērenocem. **T**otū nāqz in aīe cō
sistat recessu. **U**n̄ expulso diabolo. ac ne
q̄qz in ea iā regnātibz vicijz. p̄sequenter
regnū dei fūdat i nob. dicēte euāgelista
Regnū dei nō veniet cū obfūatiōe. neqz
dicēt. ecce h̄. aut ecce illic ē. **A**mē amē di
co vob. qz regnū dei i tra vos ē. **I**n̄ nos
ho nihil aliud cēpt̄ qm scia aut ignora
tio vitāz. et v̄l vicioz amicitia v̄l virtutū
p̄ q̄ aut diabolo aut christo regnū pam̄
in corde. **C**uius etiā regni q̄litate descri
bit ap̄ls d. **N**ō enī regnū dei ē esca et po
tus. s̄ iusticia et pax et gaudiū in sp̄sctō.
Itaqz si regnū dei inē nos ē. et ip̄m regnū
dei iusticia et pax et gaudiū est. q̄ i illi cō
morat sine dubio i regno dei ē. **E**t ecōtra
rio illi q̄ i iniusticia et discordia et tristitia
morte operāte x̄fant̄ in regno diaboli. et
in inferno ac morte sūt p̄stituti. **H**is. n. in
dicijz v̄l dei v̄l diaboli regnū discernit
v̄l scōz. **E**t reuera si mēte atqz aīo cōsi
derem̄ statū illū in q̄ degūt celestes sup.
neqz x̄tutes q̄ x̄i i regno dei sūt. qd aliō
esse credendus ē qm perpetua in gīz leti
cia. **Q**uid enī tā p̄pūū x̄i b̄tū dīni tan
qz p̄t eē p̄ueniēs. q̄ trā q̄llitas in gī et gau
diū sempitēnū. **E**t vt h̄ ip̄m qd dicimus
ita eē nō mea piec̄ta. s̄ ip̄i d̄ni auctori
tate certū i struar̄. audi eū q̄litate et statū
mūdi illi aptissime describētē. **E**cce in
q̄t ego creo celos novos. et t̄rā nouā. et n̄
erit in mēoria poza neqz ascēdēt sup cor. s̄
gaudebitz et exultabitz vsqz in sempitēnū
in his q̄ ego creo. **E**t rursū. **G**audiū et le
ticia inueniet̄ in ea. gr̄arū actio et vox lau
dis. et erit mēs ex mēle et sabbatū et sabba
to. **E**t iterū. **G**audiū et leticia obtinebūt
fugiet dolor et gemit̄. **E**t si adhuc clari
de illa p̄satiōe et ciuitate scōz vultz ag

nosceret attendite q̄ ad ip̄am hierusalē vo
ce d̄ni dirigatur. **E**t ponā in q̄t visitatio
nē tuā pacē et p̄positos tuos iusticiā. **N**ō
audiet v̄l iniquitas in t̄ra tua. vastitas et
p̄tritio i terminis tuis. et occupabit sal
muros tuos et portas tuas laudatio. **N**ō
erit t̄ apli sol ad lucēdū p̄ diē n̄ splēdor
lūe illūinabit te. s̄ erit tibi d̄ns i lucē sem
piternā. et t̄ tu in gloriā tuā. **N**ō occi
det v̄ltra sol tu. et lūa tua nō minuet. s̄
erit t̄ d̄ns in lucē sempiternā. et cōplebū
tur dies lucē tui. **E**t idcirco b̄tūs ap̄lus
nō ḡnalic neqz simplici oē gaudium re
gnū dei esse p̄nūciavit. s̄ signāter ac spe
cialit̄ illud solū qd in sp̄sctō est. **N**onit
enī aliud qz vituperabile gaudiū. d̄ q̄ d̄
Mūdu iste gaudebit. et ve. vob q̄ ridez
qz plorabit. **R**egnū sane celoz tripliciter
accipiēdū est. aut q̄ regnaturi sunt celi.
id ē sc̄ti malis s̄bditis. fm̄ illud. **E**sto tu
sup q̄ncz ciuitates. et tu super decem. **I**
lud qz qd d̄r ad discipulos. sedebit̄ sup
sedes iij. indicātes iij. s̄ b̄ israel. sc̄te q̄
sc̄ti i cel̄ sint cū d̄no regnāturi. aut certe q̄
ip̄i celi incipiāt a christo regnari. cuz sc̄z
oibz ei s̄biec̄ cepit esse oia in omibz d̄.

De anime perpetuitate. xliij.

Quamobrem in hoc corpore p̄stitutus
iā nouerit vnusqz sc̄qz illi se regio
ni v̄l misterio deputādū. cuius
in hac vita semetip̄m p̄cipē cultozēqz p̄
buerit. illiusqz se etiā in illo perenni sc̄cto
p̄sortē fut̄m esse nō abigat. cui nūc mini
strū se sociūqz maluerit exhibere. fm̄ sen
tentiā d̄ni ita dicēt. **S**i q̄s m̄ ministrat
me sequat̄. et vbi sū ego. illic et mister me
us erit. **N**ā quēadmodū diaboli regnū
per p̄nūciā suscipit vicioz. ita regnū
dei per exercitacionē virtutū. puritate cor
dis ac spiritali sc̄a possidet. **U**bi aut̄ re
gnū dei ē ibi. p̄culdubio et vita cōmorat̄
eterna. et vbi regnū diaboli est. ibi mors
atqz infernus esse cognoscat̄. in q̄ q̄ fue
rit. nec laudare d̄nm p̄t fm̄ p̄phetē sniaz
dicētis. **N**ō mortui laudabunt te. neqz
oēs q̄ descēdunt in infernū. sine dubio pec
cati. s̄ nos q̄ viuim̄ nō vicijz sc̄z nec mū

Roysi de monachi destinatiōe.

to huic s̄ deo b̄ndicim⁹ dñm ex h̄nūc et
vsq; in seculū. **N**ō enī est in morte q̄ me
more dei i inferno aut p̄cti q̄s cōfitebitur
dño. i. n̄o. **N**ull⁹ enī etiā si milies semet
ip̄m vl christianū esse p̄fiteat vl mona
chum. cū peccat p̄fiteat dño. **N**ullus ad
mittēs ea q̄ domin⁹ excreat reminiscit
ei⁹. nec h̄nū se p̄fiteat illius cui⁹ p̄cepta
p̄tūaci temeritate p̄tēnit. **I**n q̄ morte il
lā viduā q̄ ē in delicijs b̄tis apls eē pro
nūciat vidua in q̄s q̄ in delicijs ē viues
mortua ē. **S**ūt ḡ multi q̄ viuetes in hoc
corpe mortui sūt. 7 in inferno iacētes deuz
laudare nō possūt. **E**t ecōtrario sūt q̄ cū
mortui sint corpe deu spū b̄ndicūt atq;
collaudāt. fm̄ illud. **B**ndicite spirit⁹ et
aīe iustoz dñm. et oīs spūs laudet dñm.
Et in Apocalipsi aīe iocoz nō solum
laudare dei. s̄ etiā interpellare dicūtur.
In euāḡ quoq; euident⁹ dñs ad saduce
os. nō legistis in q̄t qd̄ dictū est a deo di
cete vob. **E**go sū de⁹ abrahā. et de⁹ ysa
ac. 7 de⁹ iacob. nō est de⁹ mortuoz s̄ vi
uētū. **D**ēs enī ei viuit. **D**e q̄bz 7 apls
Propt̄ qd̄ in q̄t nō p̄fundit de⁹ vocari
de⁹ cor. pauit. n. illis ciuitatē. **N**ā q; nec
ociose sint post se p̄ationē hui⁹ corpe aīe
neq; nihil leniāt. etiā euāgelij parabola
q̄ de illo paupe la caro 7 diuite purpura
to p̄fert ostēdit. q̄ vnus b̄tissimā sedem
id ē sinus abrahā re q̄z p̄meret. alius in
tolerabili ardore eterni ignis exurit. **S**i
āt illud 7 qd̄ dī ad latronez. **H**odie eris
mecū in paradiso. voluerim⁹ intēdere. qd̄
aliud manifeste designat q̄ p̄durare in
aīa b̄ nō solū p̄linos intellect⁹. s̄ etiā vi
cissitudie eas p̄grua p̄meritoz actūq;
suoꝝ p̄fui q̄litate. **H**oc enim illi neq; q̄
de⁹ p̄misisset si ei⁹ aīam nosset post sepa
tionē carnis. vl p̄uandā sensu vl in ni
hilū resoluēdā. **N**ō enī caro ei⁹ in pari
so s̄ aīa erat ingressura cū christo. **L**auē
da sane imo toto horrore est detestanda
p̄uissimā hereticoꝝ illa distictio. q̄ dū
nō credūt christū potuisse eodē die q̄ in
ferna descēdit. etiā in paradiso reperiri
ita distinguūt. amē dico tibi hodie. et intē

posita distinctione inferunt. mecū eris in
paradiso. vt scilicet hec promissio nō sta
tim post transitum vite eius impleta. s̄
post resurrectionis aduentum sit implē
da. non intelligentes illud quod ante re
surrectionis sue diem protulit ad inde
os qui cum vt semetipos credebant an
gustijs hūanis et carnali infirmitate cō
dudi. **N**emo ascendit in celum nisi qui
descendit de celo. filius hominis qui ē in
celo. **Q**uibus manifeste probatur aīas
defunctorum nō solū suis sensibus nō
p̄uiri. sed ne istis quidem affectibus. i.
sp̄e atq; tristitia. gaudio ac metu carere
et ex eis que sibi i illo generali examine re
seruantur quiddāz eas iam incipere p̄
gustare. nec fm̄ opinionem quorundam
infidelium in nihilū eas resolui post hu
ius cōmorationis excessuz. sed viuacius
subsistere deiq; laudibus intentis inbe
rere. **E**t reuera vt sequestratis paulisper
testimonijs scripturarum de ipsius ani
me natura fm̄ mediocritates sensus no
stri paucis aliqua disputem. **N**ōne vl
tra omnis ineptie non dicam fatuitatem
sed insaniam est vel leuiter suspicari illā
preciosiorē hominis porcionē. in qua
etiā imago dei fm̄ beatum apostolum
ac similitudo consistit. deposita hac qua
reconditur in presenti sarcina corpora
li in sensibilem fieri que omnem rationē
in se continens etiam mutam atq; in
sensibilem materiam carnis participati
one sui facit esse sensibilez. cum vtiq; cō
sequens sit. et hoc rationis ipsius ordo
contineat. vt exuta mēs ista carnali qua
nunc bebetatur pinguedine. intellectua
les virtutes suas in melius reparat. 7 pu
riorēs eas ac subtiliores recipiat potius
q̄ amittat. **I**ntantum autem hoc quod
dicimus beatus apostolus veruz esse. co
gnoscit. vt etiam optet ab hac carne dis
cedere. vt separatione eius enixius va
leat domino copulari. dicēs. desideruz
habeo dissolui. 7 cū christo eē mltomag
qm̄ dū sum⁹ in corpe pegrām a dño. et
idcirco audem⁹ 7 bonā volūtātē habem⁹

Collatio prima Abbatis

magis pegrinari a corde et partes esse ad dominum
propter quod etiam praedictum. siue absentes. siue
partes. placere illi. commoratione seziat. quod
in hac carne est separatione atque discessum
partem esse ad christum tota credulitate consi-
des. Et euidenter itez sup b ipo uinacilli
mo aiaru statu idē apls. Et accessit in-
qt ad syon motē et ciuitatē dei uinētū hie
rosalē celestē et ad mltorū miliū āgelorū
frequentā et ecclia pmiūnoy. q̄ pscripti
sūt i cel. et spūs iustorū pfectorū. De q̄b
spiritū i alio loco. Deinde p̄s inqt car-
nis nre habuim⁹ eruditores et reueren-
mur. nō mltomag subiciem p̄i spūz et
uinem⁹. **De cōtēplādo deo. c. xv.**
Cōtēplatio x̄o dei mltifarie cō-
cipit. Quā dē nō sola incōp̄-
sibilillius sbe sue amiratiōe cō-
gnoscit. qd̄ tñ ad huc i spe. pmissiōis ab-
scōditū ē hētiā creatarū suaz magnitu-
dine. v̄l eq̄tatē suę p̄sideratiōe. v̄l q̄ndia-
ne disp̄satiōis auxilio puidet. qñ scz q̄
cū sancti suis p̄ singulas ḡnatiōes egerit
mēte purissima plustram. cū potētā ipi-
us q̄ vniūsa gubnat moderatur ac regit
cū immēsitatē sc̄e ei⁹ et oculū quē secreta
cordiū laterenō possūt tremētū corde mi-
ram. cū harenā marj vndaz nūez dimē-
sū ei p̄gnitūqz panidi cogitam⁹. cū plu-
uiay guttas cū seculorū horas ac dies cū
p̄terita fut̄a. ve vniūsa obstupescim⁹ sci-
entia ei⁹ assistere. cū ineffabile clem̄tiā ei⁹
p̄sideram⁹. q̄ inuera flagicia q̄ singulis
momētū sibi p̄ cōmittunt aspectu inde-
fessa lōganimitate sustērat. cū intuemur
vocationē q̄ nos null p̄cedēb⁹ meriti ḡ-
tia suę miratiōis asciiuit. cū deniqz occa-
siones salutē tribuit adoptadis. cū qdā
amiratiōis intuemur excessu. q̄ ita nos na-
sci p̄cepit. vt ab ipis cū abul gr̄a nob le-
gisqz suę noticia infūderet. q̄ ipse adūsari-
um vices in nob. p solo bōe volūtatē as-
sētu gr̄a b̄tūdie ac p̄petuis nos p̄m̄ys
mūerat. cū postremo disp̄satiōis suę icar-
natiōis. p nra salute suscepit. ac mirabi-
lia misteriorū suorū i cūcti gētib⁹ dilatauit.
Sūt at̄ alię qz huiusmodi p̄tēplatiōes
innūere. q̄ p q̄itate vitę ac puritate cor-

dis nris sensib⁹ oriunt⁹ q̄b dē v̄l videt
mūdis obtutib⁹ v̄l tenet. Quas p̄fecto
null⁹ p̄petuo retētabit in q̄ ad huc aliqd
carnaliū viuūt affectuū. qz nō poterit ait
dñs videre faciē meā. nō enī videbit me
hō et viuēt scz mundo huic affectibusqz
trens dēdit. **Interrogatio d̄ cogi-
tationum mobilitate. cap. xvi.**

Cermanus. Quid ḡ est qd̄ eti-
am nolētib⁹ imo x̄o etiā nescien-
tib⁹ nob ita supflue cogitatio-
nes s̄bilic ac latēter irrepūt. vt nō solum
eas expellere. verū etiā itelligere ac depre-
hēdere difficultatē immo dice sit. Dōt ḡ
mēs aliqñ ab istl vacua repiri. et nunqz
huiusmodi illusionib⁹ incurfari.

**R̄nsio qd̄ possit mēs sup cogita-
tionū istam qd̄ ven possit. xvij.**

Myles. Mentē qd̄ enō inter-
pellari cogitatioib⁹ i possibile ē
suscipe x̄o eas siue respere oī
studētū possibile ē. Quē admodū igit or-
tus earū nō oīmodis pēdet a nob. ita re-
p̄batio v̄l electio p̄sistit in nob. Nec tñ
ex eo qd̄ dixim⁹ i possibile ē mētē cogitati-
onib⁹ n̄ adiri totū v̄l icursū v̄l ill sp̄i-
tib⁹ tribuēdū ē. q̄ cas nob nitūt ingerere
alioqñ nec libet. in hōie maneret arbitri-
um. nec i nob staret nre correctiōis indu-
stria. Et enī qz nrm magna ex pte vt co-
gitationū q̄litas emēdet. et v̄l sancte ac
spiritalis oriāt i nob. v̄l terrene carna-
lesqz decrescāt. Iō nāqz frequēs lectio
et iug adhibet meditatiō scriptaz vt exi-
te nob spiritalis mēdie p̄beat occasio.
Idcirco decātatio crebra psalmoz vt
assidua nob exinde s̄m̄yistret cōpun-
ctio. Idcirco vigiliariū ac ieiuniorū oīo
nūqz sedulitas adhibetur. vt extenuata
mēs nō trena sape s̄ celestia possit ac s̄-
limia cōtēplari. Quib⁹ rursū negligē-
tia irrepēte cessantib⁹. necesse est vt mēs vi-
ciōz squalore p̄creta in carnalē p̄tē cor-
ruat atqz declinet.

Cōpatio aq̄rie mole et aie. xvij.

Quod exercitiū cordis nō incō-
grue molarū similitudini cōpat.
q̄s meat⁹ aq̄rū p̄ceps i p̄tū ro-

Roysi de monachi destinatiōe.

tāte. p. uoluit. **Q**ue nullaten⁹ qdē cessā-
re possit ab ope disposito aq̄rū impul-
sib; circūacte. in a⁹ x̄o q̄ pestis sitū est p̄-
testate vtz nā triticū malitan ordeū lo-
liūve cōminui. **I**llud nanq; est. pculdu-
bio cōmolēdū. qd̄ ingestū ab illo fuerit.
cui opis illi⁹ cura cōmissa ē. **I**ta igit eti-
am mēs p̄ vitę p̄ntis incur sus vndiq; i-
gnētib; tēptationū torētib; q̄ spiritali-
b; inflati neq̄tīs. indefinēter eā circūflu-
unt atq; circūstrepūt vacua qdē cogi-
tationū estib; esse nō poterit. quales x̄o
vel admittere vel pare sibi debeat. studij
ac diligētie sue. p̄uidebit industria. **S**i
enī vt dixim⁹ ad sanctarū scripturarū
meditationē iugiter recurram⁹. ac mēo-
riā n̄ram ad recordationē sp̄aliū rerū
et desiderij p̄fectiōis. sp̄emq; future bea-
titudinis erigam⁹. nccē est vt orate cogi-
tationes exinde spiritalis in his q̄ medi-
tati sum⁹. mētē faciāt imozari. **S**in x̄o
desidia seu negligētia superati. vicijs et
ociof cōfabulatiōib; occupem⁹. seu cur-
mūdānis z supfluis sollicitudinib; ipli-
cemur. p̄sequēter exinde velut qdā cica-
niox species generata. opationē q̄z n̄ro
cordi noxiā p̄beat. et fm̄ sniam dñi sal-
uatori vbi fuerit t̄xear⁹ opm̄ seu intē-
tiōis n̄re. ibi z cor. n̄m̄ neciō p̄manebit.

De tribus cogitationū nostra- rum principijs. **Lap. xix.**

Illud sane p̄ oib; nosse debem⁹
tria cogitationū n̄rarū esse pn-
cipia. id est ex deo. ex diabolo. z
ex nob; **E**x deo qdē sūt cū sp̄ū sancti illu-
stratiōe nos visitare dignat⁹. erigēs nos
ad sublimiorē p̄fectū. z in q̄b; vltimū
acq̄siminus. vel desidiōse agētes sup̄-
ti sum⁹. saluberrīa cōpūctione castigat⁹.
vl cū referat nob; celestia sacramēta z p̄-
positū n̄m̄ ad meliores act⁹. volūtateq;
cōuertit. vt ibi cū rex assuer⁹ castigat⁹ a
dño. libros annales instigat inq̄rere. q̄-
bus mardochei b̄n̄ficia recordat⁹. sumi-
cū ḡdu bonoris exaltat ac p̄tinus crude-
lissimā sup̄ necē gētis inde sniam reuo-
cat. **U**el cū p̄p̄ta cōmēorat. audiā qd̄

loq̄t i me dñs de⁹. **A**li⁹ q̄z dixit inq̄t
āgel⁹ q̄ loq̄bat i me. **U**el cū feli⁹ dei v̄-
turū se vna cū p̄re et mātionē ap̄d nos
facturū esse. p̄mittit. **E**t nō estis vos i q̄t
q̄ loq̄mini. s̄ sp̄s p̄ris v̄i q̄ loq̄t in vo-
bis. et vas electiōis. an exp̄imētū inq̄t⁹
querit⁹ qui i me loq̄tur christ⁹. **E**x diabolo
x̄o cogitationū nascit series. cū subit-
tere nos tā viciōz oblectatiōe. q̄z etiam
ocult⁹ conat⁹ insidijs subtilissima calli-
ditate mala. p̄ tonis fraudulenter osten-
tās. z trāfigurās se nob; in angelū luc-
id. **U**el sic euāgelista refert. **E**t cēna facta
cū diabol⁹ iaz misisset in corde symo-
nis scanioth vt traderet dñm̄. **E**t iterū
post bucella zinq̄t introiuit in illū sathā-
nas. **P**etr⁹ q̄z ad ananiā. q̄re ait tēpta-
uit sathanas cor tuū mentiri te spiritū
sancto. **E**t illd̄ qd̄ m̄lto aū p̄ ecclesiasteri
p̄dictū legi⁹. si sp̄s p̄tātē h̄n̄d a scēderit
sup̄ te. locū tuū ne dimittas. **I**lld̄ q̄z qd̄
d̄ ad deū p̄tra achab i q̄rto regū libro
ex p̄sona sp̄s imūdi. egrediar z ero spi-
rit⁹ mēdax i ore oim̄. p̄p̄tarū ei⁹. **E**x no-
bis aū oriūtur cū nascit ea q̄ gerimus
vl gessim⁹. vel audiim⁹ recordam⁹. **D**e
q̄b; bt̄is dauid. **C**ogitavi i q̄t dies an-
tiq̄s z ānos eternos in mētē habui. z me-
ditat⁹ sup̄ nocte cū corde meo. et exercita-
bar z scopebā sp̄m̄ meū. **E**t iterū. **D**ñs
scit cogitatiōes hoīm̄ qm̄ vane sunt. et
cogitatiōes in stoz iudicia. **I**n euange-
lio q̄z dñs ad phariseos qd̄ cogitat⁹ ma-
la in cordib; vestris.

De discernēdis cogitatiōibus ad similitudinē pbabilis tra- pezite. **Lap. xx.**

Ancigit opter triptitā rationē
nos iugiter obfuarē z vniuer-
sas cogitatiōes q̄ emergunt in
corde n̄ro sagaci discretōe discutere. ori-
gines earū z cās auctoresq; p̄mit⁹ inda-
gātes. vti q̄les nos eis p̄bere debeam⁹ ex
illoz merito q̄ eas suggerunt p̄siderare
possum⁹. vt efficiamur fm̄ p̄ceptū dñi. p̄-
babiles trapezite. **Q**uoz summa pitia
est ac disciplina. p̄bare qd̄ nam sit aurū

Handwritten note:
Hanc p̄p̄ta cōmēorat. audiā qd̄
loq̄t i me dñs de⁹. Ali⁹ q̄z dixit inq̄t
āgel⁹ q̄ loq̄bat i me. Uel cū feli⁹ dei v̄-
turū se vna cū p̄re et mātionē ap̄d nos
facturū esse. p̄mittit. Et nō estis vos i q̄t
q̄ loq̄mini. s̄ sp̄s p̄ris v̄i q̄ loq̄t in vo-
bis. et vas electiōis. an exp̄imētū inq̄t⁹
querit⁹ qui i me loq̄tur christ⁹. Ex diabolo
x̄o cogitationū nascit series. cū subit-
tere nos tā viciōz oblectatiōe. q̄z etiam
ocult⁹ conat⁹ insidijs subtilissima calli-
ditate mala. p̄ tonis fraudulenter osten-
tās. z trāfigurās se nob; in angelū luc-
id. Uel sic euāgelista refert. Et cēna facta
cū diabol⁹ iaz misisset in corde symo-
nis scanioth vt traderet dñm̄. Et iterū
post bucella zinq̄t introiuit in illū sathā-
nas. Petr⁹ q̄z ad ananiā. q̄re ait tēpta-
uit sathanas cor tuū mentiri te spiritū
sancto. Et illd̄ qd̄ m̄lto aū p̄ ecclesiasteri
p̄dictū legi⁹. si sp̄s p̄tātē h̄n̄d a scēderit
sup̄ te. locū tuū ne dimittas. Illd̄ q̄z qd̄
d̄ ad deū p̄tra achab i q̄rto regū libro
ex p̄sona sp̄s imūdi. egrediar z ero spi-
rit⁹ mēdax i ore oim̄. p̄p̄tarū ei⁹. Ex no-
bis aū oriūtur cū nascit ea q̄ gerimus
vl gessim⁹. vel audiim⁹ recordam⁹. De
q̄b; bt̄is dauid. Cogitavi i q̄t dies an-
tiq̄s z ānos eternos in mētē habui. z me-
ditat⁹ sup̄ nocte cū corde meo. et exercita-
bar z scopebā sp̄m̄ meū. Et iterū. Dñs
scit cogitatiōes hoīm̄ qm̄ vane sunt. et
cogitatiōes in stoz iudicia. In euange-
lio q̄z dñs ad phariseos qd̄ cogitat⁹ ma-
la in cordib; vestris.

Collatio prima Abbatis

purissimū. et vt vulgo dicitur qd̄ ve
lit min⁹ purgatoe ignis excoctum. ereo
q̄z vilisq̄ denario. si p̄ciosū nūmisma s̄b
colore seu indumēto auri fulgēt̄ imiter.
prudētissima discretioe nō falli. et nō so
lū nūmismata tyrānoz vultū expmētia
sapiēt̄ agnoscere. s̄ etiā illa q̄ sunt veri
qd̄ regi imaginē. s̄ nō legitime figurata.
pitia sagaciorē discernere. deinde ne qd̄
ill' a legitimo pōdere diminitū sit celsura
trutine diligēt̄ inq̄rere. **Que** oīa nos
q̄z debere spiritalit̄ obſuare s̄b figura et
exēplo noīs hui⁹ euāgelic⁹ s̄mo s̄ exem
plo. p̄posito docet. p̄mū ut qd̄ cordib⁹ no
stris irrepserit. vel si qd̄ nob̄ dogma fue
rit itromissū. vtrū nā sit diuino illo ⁊ ce
lesti sp̄s acti igne purgati. an ad indai
cā sup̄stitōz p̄tinēs. seu de seculari p̄bie
tumore descēdēs vt sit ad integrū sp̄i
talis ignis examiatōe decoctū. s̄ in sup
ficie tm̄ p̄ferat pietatem diligētissime p̄
scrutem. **Qd̄** ita poterim⁹ implere si illud
aplicū fecerim⁹. **Nolite** oī sp̄iū credere.
s̄ p̄bate sp̄s si ex deo sint. **Quo** ḡn̄ cre
dēdi sūt illi q̄z decepti. q̄ post p̄fessionēz
monachi nitore s̄mōis. et q̄busdā sunt
p̄boz dogmatib⁹ incitati. q̄ p̄ma fronte
p̄is q̄busdā sensib⁹ ac religioni p̄sonis
audietes velut auri fulgore fallētia q̄s
semel sup̄ficie illexerāt. velut nūmisma
tib⁹ ereis falsisq̄z deceptos. p̄petuo nu
dos ac miseros reddidēr̄. vel ad seculi
eos strepitū reuocātes. v̄l ad hereticos
errores ac p̄sūptiōes tumidas p̄trahētes.
Qd̄ etiā achān ī libro iesu nāue legim⁹
fuisse p̄pessū. q̄ d̄ castri allophiloꝝ regu
lā aureā p̄cupiscēs. atq̄ furat⁹. anathe
mate illoꝝ p̄cuti atq̄z ḡna morte merit
it ac maledictōe dānari. **Sed** o sollicite
nos explorare cōueniet ne auro purissi
mo scripturarū. p̄raua interpretatio coap
tata. metalli p̄ciositate nos fallat. **In** q̄
etiā d̄no saluatori callidissim⁹ diabolus
velut hoi simplici tēptauit īponere. duz
ea q̄ generalit̄ sunt sup̄ oīm iustoz p̄so
nis exposita maliuola interpretatiōe cor
rūpēs specialit̄ hui⁹ q̄ angeloz custodia

nō egebat conat̄ aptare dicēs. q̄ angel
suis mā. te te vt custo. te ī oībz v̄ijs tuis
in ma. porta. te ne vnq̄z offen. ad la. pedē
tūū. **Preciosa** sc̄z eloq̄a scripturaz cal
lida assūptiōe p̄tēs. ⁊ ad p̄riū noxiū q̄z
sensum detorquēs. vt imaginē tyrānici
vult⁹ sub colore nob̄ auri fallentis īpor
tet. siue cū paracarātimis nos conat̄ il
ludere quoddā sc̄z pietatē op⁹ amonēs
affectandū. qd̄ nō de legitima senioꝝ p̄ce
dēs moneta. s̄b p̄textu virtutū ducit ad
vicia. vel immoderatā icōp̄tētib⁹ q̄z icū
n̄is seu vigilijs nimijs. v̄l orōnib⁹ īpor
tunis. v̄l incōgrua lectiōe decipiens ad
noxiū p̄trahit finē. v̄l cū intercessiōes ac
visitatiōes pias p̄suadet īp̄edere. q̄bus
nos ab spiritalib⁹ monasterij claustris.
et secreto aīce q̄cūq̄z excutiat. sollicitudines
etiā cura sc̄z suscipe religiosarū ac desti
tutaꝝ suggerit seminarū. vt huiusmōi
laq̄is monachū inextricabilr̄ viciat. ac
p̄niciosaz sollicitudinū occupatiōe dis
tēdat. v̄l certe cū desiderare sanctū cleri
cat⁹ officij s̄b p̄textu edificatiōis multo
rū et amore luci spiritalis instigat. p̄ qd̄
nos ab hūilitate. p̄positi hui⁹. ac distri
ctiōe diuēllat. **Que** oīa cū sint n̄re salu
ti. p̄fessioniq̄z p̄ria. tū velamē qd̄dam mi
sericordiē ac religiōis obtecta. facile īpe
ritos incautosq̄z decipiūt. **Imitant** enī
nūmismata veri regis. quia vidētur ad
p̄fens plena pietatis. s̄ nō sunt a legi
timis monetarijs. id est probat⁹ ⁊ catho
licis patrib⁹ figurata. nec de cardinali
ac de publica collatiōis eoz. p̄deūt offi
cia. s̄ furti fraudē deuonū fabricata. nō
sine detrimento ip̄iū q̄busq̄z ⁊ ignorātib⁹
ingeruntur. **Que** q̄suis vtilia seu necia
videātur ad p̄fens. tū si soliditatib⁹ p̄
fessōis n̄re incipiāt post s̄ esse p̄ria. et to
tū quodāmodo corp⁹ n̄ri labefactare. p̄
positū. tanq̄z necessariū quidem. s̄ scāda
lizans membrū. et quod dextre manus
v̄l pedis agere videat officij. p̄ici a nob̄
atq̄z abscondi salubre est. **Sanius** enim
est absq̄z vn̄is p̄cepti membro. id est
operatione vel fructu. in ceteris sanum

46
allophiloꝝ m. 102. 1.
aluenis

Moysi de monachi destinatione.

firmumque durare et tanquam debilem introire in regnum dei. quod cum soliditate mandati incidere in aliquod scandalum. quod perniciose consuetudine separans nos a distinctionis regula. atque arrepti propositi disciplina inducat in tale dispendium. quod nequaquam futura detrimenta compensans omnes preteritos fructus totumque operationis nostre corpus gehenne faciat ignibus concremari. De generibus istiusmodi illusionum etiam in pluribus verbis eleganter exprimitur. Sunt viginti que videtur recte esse viro. nouissima enim earum venient in profundum inferni. Et iterum: Malignus nocet cum se commiserit iusto. id est diabolus decipit cum fuerit colore sanctitatis oblectus. Odit autem sonum tutelae. id est discretionis vim. quae de seniorum verbis ac monitione procedit.

De illusionibus abbatis Iohannis. Capitulum xxi.

In quo etiam abbatem nuper Iohannem qui lyco commoratur cognouimus fuisse illusum. Quia cum huiusmodi corpore atque defecto perceptione tibi biduano ieiunio distulisset accedenti ei ad refectionem die postero veniens diabolus in figura ethiopsis terti pueri. atque ad eius genua pronolatus indulge inquit mihi. quia ego tibi hunc laborem indixi. Ita quod ille vir tunc et discretionis ratione perfectus sub colore continentie incongruenter exercitate intellexit se ob hoc calliditate diaboli circumuentum. talique distentum ieiunio. ut lassitudinem non necessariam. imo etiam spiritui nocituram. fatigato corpori supponeret. paracaraximo se illusum numerisima. dum in illo veri regis imaginem veneratus. paruum discutit non illud esse legitime figuratum. Ultima vero obfusaio huius probabilis traxerit. quae de inquisitione ponderis esse praediximus. taliter a nobis implebitur. si quicquid agendum cogitatio nostra suggerit. omni scrupulo retractantes. atque in nostri pectoris trutinam collocantes. equilibra-

tionem iustissimam perpedamus. an plenam sit honestate communi. an timore dei sit generose. si integrum sensu. si humana ostentatione. aut aliqua nouitatis insolentiaeque presumptione non leue. si meriti eius pondus inanis cenodoxie non imminuerit. vel arriserit gloria. Et sic ea protinus ad publica appendentes examina. id est ad prophetarum et apostolorum actus. ac testimonia conferentes. illorumque exemplis comparantes. et quodammodo contraria ea lance pensantes. vel tanquam integra atque perfecta illisque collibrantia suscipiamus. vel tanquam imperfecta atque danosa. nec illorum ponderi consonantia omni cautione vitemus.

De quadripartita discretionis ratione. Capitulum xxii.

Erit ergo hoc quadripartito quo diximus modo necessaria nobis ista discretio. id est: ut primus materia nos auri veri seu fucati fallentisque non lateat. secundo. ut has easdem cogitationes quae mentiuntur opera pietatis. tanquam adulterina nummismata et paracaraxima reprobemus. utpote quae falsam imaginem regis non legitime signata contineant. vel illa quae in auro preciosissimo scripturarum vicioso et heretico sensu. non veri regis sed tyranni preferunt vultu. similiter discernentes refutare possim. siue illa quae pondus ac praesens erugo vanitatis arrodens exagio seniorum congruere non sinit. ut numerisimata leuia atque danosa. minusque pietas recusemus. ne in illud incidentes quod obfusaio tota virtute precepto domini commonemur. cunctis laborum nostrorum stipendium meritisque defraudemur. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. ubi erugo et tinea demolitur. et ubi fures effodiunt et furantur. Quicquid enim preteritacione humane glorie fecerim. in terra nos thesaurizare habemus domini inuicem non erim. et postquam ter illud velut humi recedim. atque in terram defossum. vel diuersi demonij tepopulandum vel edaci cenodoxie erugie commo-

Collatio prima Moysi

sumendum: seu superbie tinea vendi-
randū. vt ad nullā recedentis vtilitate
lucruve pficiat. **D**ēs igit cordis nri res-
cessus in giter pscrutadi sunt 7 ascēdēti-
um in eos vestigia indagatiōe sagacissi-
ma retractāda. ne quā forte intellectu al-
ibidē bestia. vñ leo. vel draco ptrāsiens
pniciosa vestigia latenter ipresserit. q̄b
accessus etiā ceteris in abdita pectoris
nostri p cogitationū negligētiā p̄beatat
Et ita per singulas horas atq; momēta
terrā cordis nri euāgelico aratro. hoc ē:
ingi dñice crucis recordatiōe sulcātes.
vel noxiarū ex nob ferarū cubilia. vel vi-
rulentoz h̄pentiū examinare lanbula
atq; extrudere poterimus.

De sermone doctoris fm audi- entium meritu. Cap. xxij.

Hec obstruxeratos nos intru-
ens senex. 7 ad verba narratio-
nis suę inexplēbili ardore suc-
censos. pro admiratiōe desiderij nostri
paulisp̄ smone suspēso. rur sus addidit
Quoniā nos o filij ad disputationē tā
lōgā vestra sedulitas. puocauit. et ignis
q̄dam collationi nostrę feruētiōres sen-
sus p vestro desiderio subministrat. vt
ex hoc etiā ip̄o manifeste p̄templet in ve-
ritate vos perfectiōis sitire doctrinā. vo-
lo vob adhuc sup discretiōis eximietate
vel gratia q̄ inter cūctas virtutes arcē
ac primatum tenet. pauca differere ex-
cellentiam q; eius 7 vtilitatem nō soluz
quodidianis exemplis. sed etiā antiq; s
patrum consultationibus ac sententijs
approbare. **F**requēter nauq; memini nō
nullis huiusmodi sermonem cū gemita
lachrymisq; poscentibus. me quoq; ali-
quid eis doctrine conferre cupientē nul-
latenus potuisse. et ita in me nō solū sen-
sus. x̄nietiam ip̄m eloquium defecisse.
vt nō inuenirez quēadmodum eos. vel
cum leui cōsolatione dimitterem. **Q**ui-
bus indicijs euidenter agnoscat domi-
ni gratiam pro merito ac desiderio au-
dientū disputātibz aspirare smonē.
Quē quia breuissimuz illud qd̄ supesse

noctis spaciū nō occurrat explere. induf-
gētes illud poti⁹ q̄eti corporez. cui necē
est totū p̄solui. si id qd̄ modicū est fuerit
denegatū. plenū narratiōis ordinē inte-
gro futuri diei seu noctis examini refue-
mus. **D**ecet nāq; discretiōis optimos
p̄sultores. in h̄ primū patefacere suę mē-
tis industriā. et vtrū sint. vel queant a-
capaces esse h̄c iudicio ac paciētia com-
pbari. vt de illa q̄ moderatiōis genera-
trix est. h̄tute tractātes. neq; viciū qd̄
ip̄i ptrariū est. nimietatē incurāt vim ra-
tionis ac nature eius. q̄ h̄bis excolunt.
effectū atq; opere violātes. **I**n hoc ergo
nob discretiōis bonū de q̄ q̄tū dñs de-
derit. adhuc idagare disponimus. p̄mi-
tus. p̄sit. vt nos de ip̄i⁹ excellentia 7 mo-
deratiōe. q̄ p̄ma eidē h̄tus in esse cognō-
scitur. differētes. disputationis q; vt tem-
poris modū non p̄mittat excedere. **H**is
itaq; b̄tūs moyses collatiōi n̄re dāns. si
nē adhuc nos auidos. ac de suo ore pen-
dentes degustare somnū paulisp̄ hor-
tatus est. hisdez ip̄is q̄bus insidebam⁹
p̄siatibz amonens. incūtere emb̄imjs
pariter capiti nostro cervicalium vice
suppositisq; grossioribz papyris. in lon-
gos gracilesq; fasciculos coactis. sex q̄
pedali internallo molliē nera. nūc qd̄
humilimū sedile ad scabelli vices. fratri-
bus in synaxi consedētibz p̄stāt. nūc
vero subiecta cervicibz dormientū p̄e-
tent capiti nō nimie durū. s̄ tractabile
aptūq; sulcimentū. **A**d quos monacho-
rū vsus h̄c idcirco. vel maxime oportūa
habentur 7 congrua. q̄ nō soluz sint ali-
quatenus mollia. parioq; et ope repa-
rentur et p̄cio. v̄ipote passim papyro
emergente. p̄ nili fluminis ripas. quam
cuiq; volenti in vsū assumere nemo p̄-
hibeat defecare. sed etiā quod ad remo-
uendū ea. seu cūz necesse fuerit ad mo-
uendū habilis materia est. fungidele-
uisq; nature. **A**tq; ita p̄cepto senis tā-
dem sumus ad degustationem somni
dnerosa cōpositi q̄ete. tā digeste collati-
onis insāmanti gaudio. q̄ p̄promisse dif-

putationis expectatio suspēsi.

Explicit Collatio p̄ia Abbatis Moysi de monachi destinatione vel fine. Incipiunt capitula secunde collationis eius de senis.

Cap. primū.

Roemius abbas moysi de discretiois gra.

Quid discretio sola p̄ferat monacho et disputatio super Babatōis Antonij.

De errore Saulis et Achab. q̄ per discretiois impitiā sūt recepti.

Que de bono discretiois in scripturis sanctis referantur.

De morte heronis senis.

De ruina duorum fratrum ob discretiois imperitiā.

De alterius illusione quā per imperitiā discretiois incurrit.

De lapsu et receptioe monachi mesopotamē.

Interrogatio de acq̄reda et discretione.

Responso quēadmodū possideatur vera discretio.

Verba abbatis serapionis et de marcore patefactarū cogitatio nū. et de periculo p̄pue p̄fidē.

Confessio yerecūdie ob quā confunderem cogitationes nostras senioribus reuelare.

Responso de confusione calcada et periculo nō cōdolentis.

De vocatioe samuelis.

De vocatioe Pauli apostoli.

De appetenda discretione.

De imoderatū ieiunijs et vigilijs.

Interrogatio de p̄nētia vel refectionis mensura.

De optio cibi quādiāni modo.

Obiectio de facilitate continentie q̄ duobus paximacis sustinetur.

Responso de virtute et mensura ex parte continentie.

Quinā ḡnalis p̄nētię ac refectionis modus sit.

xiiij Quēadmodum abundantie humorū genitaliū castigentur.

xv De labore equalis refectionis. et de fratre beniamin edacitate.

xvi Interrogatio quō vna semper eadem mensura seruetur.

xvii Responso de nō excedendo refectionis modo.

Explicit capitula. Incipit secunda collatio Abbatis Moysi de discretione. Cap. i.

Egusta

Quod ita quod matutino sopore cum ortu lucidat tunc nobis claruisse gaudentes. repmissa narratione repetere cepissem. beatus moyses ita exorsus est. Cum videam vos tanti desiderij ardore flammatos. ut ne ipsum quidem parvissimum quietis momentum quod spiritali collationi subtrahens refectioni carnis malueris deputare ad requiem credam vestri corporis profecisse. mihi quod hunc vestrum consideranti feruorem sollicitudo maior inuenitur. Necesse est enim etiam me in persoluedo debito tanto maiorem deuotionis curam gerere. quanto vos attentius video illud expectere. finem illam sententiam si federis cenare ad mensam potentis. sapienter intellige quod apponitur tibi. et imitte manum tuam scies. quia talia te oportet preparare. Quamobrem de bono discretionis eiusque virtute dicturi. in qua sermo nocturnę collationis ingressus finem nostre disputationi dedit. cupio vobis eius excellentiam patrum primo consignare sententijs. ut cum patuerint maiores nostri. tum prolatis tantis antiquis multorum que recentibus ruinis et casibus qui pro eo quod minus eam fuerat assecuti periculo detecti sunt lapsu in quantum possumus utilitates eius et comoda refectionem. quibus discussis quēadmodum